

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ З ПИТАНЬ ВІДТВОРЕННЯ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ

¹Інститут розведення і генетики тварин УААН

²Інститут м'ясного скотарства УААН

Інтенсивне відтворення стада є одним з головних факторів успішного удосконалення існуючих і виведення нових порід високопродуктивної худоби. Тому дослідження, що мали мету покращити відтворну здатність маточного поголів'я великої рогатої худоби, займають одне з чільних місць у програмах інституту впродовж тривалого часу. Господарське значення цієї проблеми пояснюється тим, що збитки від неплідності корів досить великі, однак вихід телят за минулий рік в Україні становив лише 73 від 100 корів.

Наукові дослідження з питань підвищення відтворної здатності маточного поголів'я худоби, які проводилися і проводяться в інституті, можна об'єднати у такі напрямки. Це:

- розробка способів утримання сухостійних корів, які забезпечують отримання повноцінного приплоду;
- удосконалення існуючих способів підготовки корів до отелення;
- розробка методу об'єктивної оцінки корів за відтворною здатністю на основі морфо-функціонального стану статевих органів;
- удосконалення способів штучного осіменіння корів і телиць;
- розробка нових та удосконалення існуючих способів стимуляції відтворної функції корів та телиць з метою її підвищення;
- розробка комплексу лікувально-профілактичних заходів, спрямованих на усунення акушерсько-гінекологічних захворювань, в першу чергу у високопродуктивних тварин;
- удосконалення обліку та контролю за відтворенням стада.

Запропоновані способи сприяють покращанню фізіологічного стану організму високопродуктивних корів, підвищенню функції статевої системи. Їх застосування дає можливість зменшити кількість затримань посліду на 9-21%, післяродових ендометритів на 9-24%, знизити загибель новонароджених телят на 2,1-9,5%, а також скоротити сервіс-період на 13-53 дні.

У інституті вивчено вплив умов вирощування на ріст, розвиток і відтворну здатність бугаїв, а також вікові зміни їхнього статевого апарату і залоз внутрішньої секреції. Вивчена вікова мінливість і спадкова зумовленість відтворної здатності плідників. Досліджені деякі морфологічні і біохімічні показники крові і сперми бугаїв, а також генетичний поліморфізм білкових систем, ферментів крові та їх взаємозв'язок з відтворною здатністю. На основі отриманих результатів запропоновані методи ефективного використання бугаїв.

Головним напрямком роботи інституту з проблем відтворення поголів'я м'ясної худоби є його інтенсифікація шляхом використання фізіологічних можливостей статевої системи самок. Для цього будуть досліджуватися особливості функціонування статевої системи корів та телиць залежно від деяких факторів, передусім таких, як умови годівлі та утримання.

Другий напрямок – це підвищення плодючості самок великої рогатої худоби з допомогою біологічно активних речовин. У м'ясних корів досить тривалий період від отелення до першого осіменіння. Найчастіше він зумовлюється порушенням функції яєчників, зокрема їх гіпофункцією, яка у зимово-весняний період, за даними деяких авторів, спостерігається у 50-70% неплодних корів. Тому було б доцільно в інституті розробляти методи попередження цього функціонального розладу, а також удосконалювати способи його лікування.

З переходом господарств до роботи в умовах ринкових відносин необхідно розробити критерії доцільності проведення заходів щодо поліпшення плодючості корів. Особливого значення це набуває при розведенні худоби у фермерських та інших господарствах приватної форми власності.

УДК 636. 12. 082. 11

Й.З.СІРАЦЬКИЙ¹, В.В.МЕРКУШИН¹, С.Ю.ДЕМЧУК¹, В.В.ШАПІРКО²,
Є.І.ФЕДОРОВИЧ¹, Т.В.ЗАСУХА¹

ПОРОДА ЯК РЕАЛЬНА ОДИНИЦЯ ГЕНЕТИЧНОЇ І ФЕНОТИПОВОЇ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ

¹Інститут розведення і генетики тварин УААН

²Інститут м'ясного скотарства УААН

Рівень удосконалення домашньої тварини, його відповідність потребам людського суспільства визначає й ідентифікує порода.

Поняття порода – одне з багатозначних понять. Воно, як і інше достатнього ступеня спільності поняття, містить в собі різноманітні смислові рівні, які відповідають етапам його розвитку в історичному аспекті.

Будучи впорядкованою сукупністю особин, порода представляє собою типовий приклад організованої складності, яка утворюється в результаті випадкової дії генетичних і паратипових факторів. Породі, яка консолідується за основними її особливостями не характерна генетична ентропія, тобто хаотичність, дезорганізованість генофонду.

Породі властиві всі три елементи системи (таблиця).

Ієрархія рівнів системи породи

Рівні системи	Елементи системи		
	структура	функція	історія
порода	екотипи (відріддя)	збереження специфічності, особливості	зміна соціально-економічних умов, потреб суспільства
популяція (стадо)	лінії, родини, типи конституції	реакція на штучний добір	зміна генетичного складу
особина	органи, клітини	реакція на природний добір	зміна генотипу
клітина статева	ядро, цитоплазма	забезпечення мутацій, комбінаційної мінливості або стабільності	зміна зовнішнього середовища

Елемент структури встановлюється за властивостями популяції або групи популяції. Виявляючи структуру об'єкту, перш за все його розглядають як систему, розкриваючи в ньому комплекс частин. Функція системи – це